

Merkintäseikkoja

Päivämäärät

Kansainvälinen standardisoimisjärjestö ISO antoi kuluvan vuoden tammikuussa suosituksen päivämäärien merkitsemisestä numeroilla: olisi käytettävä järjestystä vuosi—kuukausi—päivä. Lokakuussa Suomen Standardisoimisliitto julkaisi vastaavan kansallisen standardin SFS 2672 »Päiväyksen merkitseminen», jossa suositellaan samaa järjestystä. Sen mukaan esim. »1. heinäkuuta 1971» kirjoitetaan, jos käytetään pelkkiä numeroita, seuraavilla vaihtoehtoisilla tavoilla: 1) 1971-07-01, 2) 1971 07 01, 3) 19710701. Päivä ja kuukausi ilmaistaan aina kahdella numerolla. Milloin sekaannusta ei synny, vuosiluvusta voi jättää kaksi ensimmäistä

numeroa pois.

Tämä suositus on erityisesti Suomen kannalta hämmäntävä. Meillä on numeropäiväyksissä täysin vakiintunut päinvastainen järjestys, päivä—kuukausi—vuosi: puolustusvoimissa käytetään päiväystä 1. 7. 71, sosiaaliturvatunnukseen sisältyy syntymäaika asussa 010771, ja samaa järjestelmää noudattaa väestörekisterimme.

Juoksevassa tekstissä ovat hyvin tavallisia myös vain päivän ja kuukauden sisältävät päivämäärän ilmaukset, esim. 1. 7. (= 1. heinäkuuta, ei 7. tammikuuta).

Standardisoimisliiton suositus, joka pitää silmällä kansainvälisen yksimuotoisuuden saavuttamista, vie siten meillä helposti sekaannukseen. Sen välttämiseksi on muistettava seuraavat seikat.

1. Standardi koskee vain numeropäiväyksiä, ei siis tapauksia, joissa kuukausi on ilmaistu nimellään. Niissä käytäntö on osin horjuva, mutta esim. lait ja asetukset päivätään aina tapaan »1 päivänä heinäkuuta 1971».

2. Standardi ei koske muita kuin myös vuosiluvun käsittäviä päiväyksiä. Se ei koske ilmaisia, jotka sisältävät pelkästään kuukauden ja päivän.

3. Standardi määrää eri laadut erotettavaksi joko yhdysmerkillä tai tyhjällä välillä tai kirjoitettavaksi välittömästi peräkkäin, mutta sanoo: »Ensisijaisesti suositellaan käytettäväksi merkintää 1971-07-01.»

Tämä viittaa ensiksikin siihen, että uutta järjestelmää on tarkoitus käyttää likinä vain varsinaisissa päiväyksissä, joissa mainitaan vuosiluku, ei niinkään juoksevassa tekstissä, jossa vuoden maininta usein on tarpeetonta. Standardi käyttääkin aina sanaa »päiväys», ei esim. »päivämäärän merkitseminen».

Lisäksi standardi ei hyväksy välipistettä, jonka käyttö vallitsee vanhassa järjestelmässä. Tämä tarjoaa selvimmän eron-

teon mahdollisuuden. Joka haluaa noudattaa standardia, käyttäköön yhdysmerkkiä tai tyhjää väliä, älköön missään tapauksessa pistettä — se jää vanhan järjestelmän tunnukseksi.

Koska rekisteriviranomaiset kirjoittavat laadut välittömästi yhteen järjestyksessä päivä—kuukausi—vuosi, on täysi syy välttää standardin kolmannella tilalla sallimaa järjestykseltään päinvastaista yhteen kirjoittamista.

Kielitoimisto kehottaa toistaiseksi välttämään uuden järjestelmän käyttöä. Mainitakoon, että missään Skandinavian maassa ei ole julkaistu vastaavaa standardia.

Oppiarvojen lyhenteet

Vanhastaan on »filosofian kandidaatti» lyhennetty *fil. kand.* ja »diplomi-insinööri» *dipl.-ins.* tai *dipl.ins.* Valtiokalenteriin ym. luetteloihin on omaksuttu lyhyempi tapa, isojen alkukirjainten käyttö, esim. *FK* ja *DI*. Se on leviämässä laajemmallekin. Etuna on lyhyys, mutta siitä on haittansakin.

Tällaiset lyhenteet ovat hyvin läpinäkyvämpiä. Muutamat yleisimmät, kuten juuri äsken mainitut, voi oppia, mutta oudommat panevat hämilleen: suuren yleisön ei voi olettaa käsittävän, että esim. *TT* on »teologian tohtori», mutta *TkT* »tekniikan tohtori», että *KM* on »kasvatustieteiden maisteri», mutta *KTM* »kauppatieteiden maisteri».

Harva tietnee, että lyhenne *MI* tarkoittaa maanmittausinsinööriä. Etukirjaimisen nimen yhteydessä käytettynä tällainen lyhenne on rumakin (esim. *KM J. K. Meikäläinen*).

Kielitoimisto ei pidä suotavana tämän käytännön leviämistä matrikkeliin yms. ulkopuolelle. Niissä tilansäästön tarve on suuri ja lyhenneluettelo selvittää kirjainten tarkoituksen.

Matti Sadeniemi